

FRANKOFONSKI SUSRETI U ZADRU
BELGIJA – KNJIŽEVNOST, JEZIK, KULTURA

23-24. svibnja 2017.

Svečana dvorana

Obala kralja Petra Krešimira IV / 2, Zadar

Sveučilište u Zadru, Odjel za francuske i iberoromanske studije
Odsjek za francuski jezik i književnost

SAŽECI

Beara, Bruno ; Klarić, Anette (Sveučilište u Zadru): **BELGICIZMI**

U ovome radu nastojimo predstaviti razlike između francuskoga jezika koji se govori u Belgiji i standardnoga francuskog jezika koji se govori u Francuskoj.

Najprije ćemo izložiti nekoliko definicija belgicizama. Kako bismo bolje približili ovu problematiku, nastojat ćemo je oprimirati predstavivši više različitih leksičkih polja, točnije leksema vezanih uz brojeve, kuhinju i upravu. Nadalje ćemo se pozabaviti učestalošću korištenja određenih leksema s obzirom na razlike u određenim regijama kao i kulturnom okruženju. Zatim ćemo analizirati etimologiju određenih riječi i/ili izraza. Izložit ćemo i nekoliko razlika po pitanju izgovora belgijskoga francuskog.

Na kraju ćemo se usmjeriti na to kako Francuzi doživljavaju belgijski francuski kao i obrnuto, dajući nekoliko viceva vezanih uz tu temu..

Brlčić, Bosiljka (Zagreb): **AUTORI I NJIHOVA PREVODITELJICA U SENEFFEU**

Svake godine u kolovozu Prevodilački koledž u Seneffeu (Collège des traducteurs de Seneffe) ugošćuje prevodioce iz cijelog svijeta, a redovito poziva i belgijske frankofone pisce s čijim ih djelom želi upoznati. Ta predstavljanja pisaca prilika su za druženja, razgovore, često i za zajednički rad prevodioca s piscem kojega prevodi. Mali portreti pisaca s kojima sam razgovarala tijekom nekoliko boravaka u Seneffeu (Caroline Lamarche, Jacqueline Harpman, François Emmanuel, André-Marcel Adamek, Philippe Blasband, Jean-Luc Outers, Jacques De Decker, Christian Libens, Jean-Philippe Toussaint) poziv su na upoznavanje njihova djela i putovanje u bogat i raznolik krajolik frankofone belgijske književnosti, nedovoljno poznate hrvatskoj čitalačkoj publici.

Gullentops, David (Vrije Universiteit Brussels): **L'AUTRE EUROPE D'ÉMILE VERHAEREN**

Émile Verhaeren (1855-1916) bio je jedan od najutjecajnijih belgijskih frankofonskih autora na području europske umjetnosti i kulture. Tragovi njegova utjecaja prisutni su kod različitih modernističkih ili avangardnih autora kao što su Rilke, Zweig, Marinetti, Apollinaire, Majakovski, Pessoa ili Aragon. Njegov pjesnički opus sadrži tridesetak zbirki koje se mogu podijeliti u četiri spisateljska razdoblja. Nas će ovom prilikom posebno zanimati zbirka *Les Villes Tentaculaires* (1895) iz tri međusobno povezana razloga. Ponajprije, ta zbirka ilustrira prijelaz iz drugog u treće spisateljsko razdoblje. Zatim, autor se tim prijelazom poslužio kako bi izrazio novu ideologiju usmjerenu prema budućnosti čovječanstva. Konačno, više je europskih pisaca uočilo ovu ideološku poruku i prenijelo je što vlastitim tekstovima, što prijevodima ovog Verhaerenova djela. Pitamo se ipak vrijedi li još taj ideal u današnjem vremenu i može li nas potaknuti na izgradnju našeg vlastitog europskog projekta.

Košćec, Marinko (Sveučilište u Zagrebu): **GRÉGOIRE POLET, ROMANOPISAC KOJI IZBJEĞAVA ROMANESKNA SREDSTVA**

Od sedam dosad objavljenih romana Grégoirea Poleta samo je jedan utemeljen na glavnoj romanesknoj osovini koju čini zaplet satkan od nekoliko elemenata izdvojenih iz protagonistova života te njihov razvoj do prijelomnog trenutka. Cilj je izlaganja pokazati da se Poletova proza odlikuje drukčijim pripovjednim strategijama. Katkad zahvaća sirovu svakodnevicu naizgled bez osmišljenih intencija, stvarajući žive mozaike u kojima fragmentacija i mnoštvo zamjenjuju pojedinačne perspektive i sudbine, odnosno ne utjelovljuju se likovi i njihove priče nego nasumične krhotine ljudskosti. Drugdje se pisac posvećuje skupnoj priči odnosno povijesti; panoramski bilježi odjeke duha vremena, proistekle nadasve iz krize i tjeskobnih pogleda u budućnost, ili pak uprizoruje sukobe političkih i ekonomskih ideja. Analiza Poletovih romana ipak pokazuje da se ti različiti postupci i aspekti prepliću i nadopunjavaju, stvarajući semantičku zaokruženost na razini opusa. Ako i nedostaje nekih elemenata u pojedinim dijelovima, oni stvaraju dojam koherencije i punoće kada ih se promatra kao niz koji tvori cjelinu.

Levačić, Patrick (Sveučilište u Zadru): **NADREALISTIČKE TEME U PUTOVANJIMA HENRIJA MICHAUXA**

Cilj rada je istražiti u kojoj mjeri se nadrealističke teme pojavljuju u putovanjima Henrija Michauxa. Od tog autora imamo dvije putne knjižice: *Ekvador* i *Barbarin u Aziji*. Ta dva putovanja nisu isključivo podređena stvarnim činjenicama poput dokumentarne reportaže već također knjižice mogu biti bliske nadrealističkoj poetici preko sljedećih tema: otkrivanje *Drugog* što podsvjesno uključuje otkrivanje sebe, kritika i bunt protiv europskog kulturnog nasljeđa te ideja da stvarnost vrlo rijetko daje odgovore na potrebe duha.

Putovanja Henrija Michauxa predstavljaju potrebu „za nestajanjem“ u prostorima mistike kako bi se doseglo „nadnaravno“. To je ispitivanje sila između unutarnjeg svijeta putnika i novog vanjskog svijeta koji mu je darovan preko putovanja. Prema Andréu Bretonu *unutanje nepoznato ne smije sakriti vanjsko nepoznato, ono od drugih zemalja*. (Œuvre complètes, Pléiade II, str.1232.)

Itinerarij putnika (zemlje, gradovi...) sporedna je dakle tema u odnosu na to da samo putovanje po sebi postaje pitanje, samo po sebi cilj kao i potraga za apsolutnom slobodom. Jedan stih Henrija Michauxa može tako postati reprezentativan: *Pjesnici putuju, ali ih putna pustolovina ne posjeduje*.

Macan, Darko (Zagreb): **« DRŽI SE ZA ČETKU » : PERCEPCIJA BELGIJSKOG STRIPA U NAŠIM KRAJEVIMA**

Belgijski strip se u našim krajevima obično spominje, ako se spominje, isključivo u kovanici frankobelgijski. Zašto je francuski strip pojeo belgijski, u kojoj se mjeri oni preklapaju, a u kojoj razilaze i što je uopće belgijski strip? Izlaganje je pregled povijesti i podjela belgijskog stripa kroz prizmu hrvatskog čitatelja.

Mikšić, Vanda (Sveučilište u Zadru): **ÉMILE VERHAEREN U PRIJEVODU TINA UJEVIĆA**

Godine 1951, izlazeći iz teškog razdoblja u kojemu su ga hrvatski književni krugovi držali po strani, Tin Ujević, jedan od najvažnijih pjesnika 20. stoljeća i veliki prevodilac, objavljuje u Zagrebu izbor pjesama Émilea Verhaerena. Prije i poslije toga, ovaj vodeći pjesnik s kraja 19. i početka 20. stoljeća doživljava nekoliko sporadičnih prijevoda u hrvatskim časopisima i antologijama, ali se upravo zahvaljujući Ujevićevu senzibilitetu i naporima pojavila ova zbirka od 35 pjesama koja će, nažalost, do današnjega dana ostati i jedinom u nas objavljenim Verhaerenovim djelom. Među odabranim pjesmama nalazi se cijela zbirka *La multiple splendeur* (1906), dok je još sedam zbirki predstavljeno s jednom do tri pjesme. Analizom nekoliko prevedenih pjesama pokušat ćemo razabrati kako je Tin Ujević pristupio prepjevu stihova ovog jedinstvenog frankofonskog pjesnika flamanskog podrijetla.

Perković, Matea (Sveučilište u Zadru): **TRADUKTOLOŠKA ANALIZA DVIJU PRIPOVIJEDA BERNARDA QUIRINYJA**

Cilj je ovog izlaganja predstavljanje belgijskog autora Bernarda Quirinyja i njegovih novela *La Mensongerie* i *Dans mon mur* koje su dio zbirke fantastičnih novela *L'anglaise de la première phrase*. Nakon kratkog predstavljanja autorove biografije i djela, govorit ćemo o traduktološkoj analizi spomenutih novela. U tu svrhu poslužit ćemo se traduktološkim postupcima Vinaya i Darbelneta koje su opisali u knjizi *La Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Analiza prijevoda sastoji se od opisa poteškoća koje su se pojavile prilikom prevođenja te njihovih rješenja. Također, spomenut ćemo problem prevođenja samog naslova novele *La Mensongerie* i glagolska vremena korištena u tekstu.

Quaghebeur Marc (Arhiv i muzej književnosti u Bruxellesu): **SILNICE JEDNOG SPECIFIČNOG PORAČA**

Poraz u svibnju 1940. dokida mit o malome narodu koji pruža otpor borbom za slobodu, a koji je njegovao Prvi svjetski rat. Treći Reich, štoviše, nije samo pregazio Belgiju, nego su otrovi njegove perversije i ludila bili mnogo dalekosežniji. I dok je izgledalo da De Gaulle vraća Francuskoj auru iščezlu uslijed kapitulacije i Vichyevskog režima, Kraljevsko pitanje razdire Belgiju sve do krunidbe Baudoina I. U sprezi s paktom tišine koji odatle proizlazi hipostaza francuskog jezika i Francuske zahvaća službenu književnost koja negira vlastiti identitet, a avangarde dotle sve više rade na divljoj i zabranjenoj Belgiji. Magični realizam i fantastika zauzimaju pritom središnji položaj, blizak paraliteraturi u kojoj trijumfiraju Hergé, Brel i Simenon.

U narednoj generaciji belgijanstvo što ga proklamira *Valonski manifest* prati institucionalne promjene zemlje, ocrtavajući simboličnu i estetsku matricu koju objašnjava samo dvojna povijest, politika i književnost belgijskih frankofona. Pad Berlinskoga zida podudara se s novim zamahom postmodernizma koji se po osobitosti može usporediti s Novim romanom.

Stan, Sorin C. (Beč): **DINAMIKA TIJELA, SEKSUALNOST I LJUBAV U ROMANU LA FEMME DE GILLES SPISATELJICE MADELEINE BOURDOUXHE**

Moje izlaganje istražuje problematiku tijela u romanu *La femme de Gilles* (1937) belgijske autorice Madeleine Bourdouxhe. O «senzualnom pismu» Bourdouxhe često se govorilo, ali prisutnost i interakcija tijela u romanu *La femme de Gilles* nadilaze sintagmu «senzualan stil» koji se može pripisati ovoj autorici. Cjelokupna struktura romana zamišljena je kao suptilno orkestriranje tijelā u pokretu ili mirovanju, tijelā koja se privlače, negiraju, susreću, maltretiraju, odbacuju. Ženskih tijela (Gillesove supruge Elise; njegove ljubavnice Victorine, Elisine sestre) i muškog tijela (samoga Gillesa). No jednako tako, manje očekivano, ali veoma poučno, dječjih tijela.

Namjeravam prikazati da je dinamika tijelā (koja valja shvatiti u fizičkom, ali i fiziološkom smislu) likova u ovom romanu determinirana njihovim stereotipnim viđenjem ljubavi, viđenjem koje je ujedno izraz «položaja» što ga oni zauzimaju u određenom društvu.

Šercer, Tony (Sveučilište u Zadru): **VINCENT ENGEL – IGRE RIJECI U NJEGOVOM "BELGIJSKOM" CIKLUSU**

U svom izlaganju namjeravam se posvetiti traduktološkoj analizi kratke priče nagrađivanog belgijskog autora Vincenta Engela. Vincent Engel je profesor suvremene književnosti na Katoličkom sveučilištu u Louvainu (UCL) i suvremene povijesti na Visokoj školi za komunikacije (ILHECS) te je dosada objavio mnoštvo eseja, romana, kratkih priča i kazališnih komada. Tekst za koji sam se odlučio pripada ciklusu kratkih priča koje su izlazile u tjedniku *Marianne Belgique*. Radi se o nizu kratkih priča u kojima se dočaravaju belgijska aktualnost i moguća budućnost. U tu svrhu Engel stvara skupinu fiktivnih likova kao što su Elio električar, Bart prodavač vafla ili Richard Copet, bivši bankar kojeg pokreće glad za novcem i

moći. Uzduž tekstova usto nailazimo na mnoge stvarne figure belgijske kulturne scene. Ciklus se odlikuje mnogim igrama riječi, kako na fonetičkoj tako i na semantičkoj razini, te sam se iz tog razloga odlučio osloniti na teorije Jacqueline Henry i Pierrea Guirauda, koji se u svojim radovima bave upravo tom problematikom.

Tilleul, Jean-Louis (Université catholique de Louvain): **BELGIJANSTVO I BELGIJSKI STRIP: PRICA VARIJABILNE GEOMETRIJE**

Nakon što se usuglasimo oko problematičnog pojma "belgijanstva", pokazat ću kako se u stripu očituje – ili ne očituje – referencija na prošlu i sadašnju Belgiju (politika, geografija, kultura itd.) Razmatranje će se osloniti na dokumente koji idu od zlatnog doba belgijskog stripa pa sve do recentne produkcije.

Varga, Dražen (Sveučilište u Zagrebu): **POLOZAJ VALONSKOG UNUTAR ROMANJE**

Naša poredbena sintaktička istraživanja obično uključuju dvanaest romanskih idioma: francuski, okcitanski, katalonski, španjolski, galješki, portugalski, engadinski, surselvanski, furlanski, talijanski, sardski i rumunjski. Ovaj put smo im pridodali valonski. Unatoč relativno velikoj ujednačenosti, određene razlike između ispitivanih idioma mogu nam poslužiti kao temelj za njihovu klasifikaciju. Model za našu dinamičku klasifikaciju Muljačićeva je klasifikacija, ali naši su kriteriji sintaktički: pertinentna obilježja neupravnog govora. Rezultati istraživanja u obliku odgovora na binarna pitanja kvantificirani su, što nam dozvoljava odrediti udaljenost (koja odražava kvantificirane razlike) između valonskog i ostalih romanskih idioma, ali i između valonskog i ukupnosti Romanije, odnosno njezina „prosječka“, virtualnog jezika prosječnih, prototipnih romanskih svojstava.

Vodanović, Barbara (Sveučilište u Zadru): **GOVORI LI TKO *BELGIJSKI?**

U ovome ćemo prikazu nastojati ukazati na kompleksnu jezičnu situaciju u Belgiji, jednoj od rijetkih europskih zemalja koja ne utjelovljuje isto tako europski mit o jednoj naciji i jednom jeziku. Pokušat ćemo ukratko predstaviti Beheydtovu ideju o Belgiji kao federaciji regija i jezika. Prema toj ideji federativna je Belgija nastala na temelju političkog kompromisa kojim se pokušalo izmiriti dva temeljna principa na kojima se gradi svaka jezična politika. Prvi je princip pravo osobe na vlastiti materinji jezik, a drugi je onaj koji kaže da se na nekom određenom teritoriju koristi jednim službenim jezikom. Naša je temeljna tema identificirati upravo taj jezik i taj teritorij.

Yigit, Sarah (WBI – Sveučilište u Zagrebu): **JEAN-PHILIPPE TOUSSAINT (KUPAONICA): POSTMODERNA ESTETIKA PRAZNINE**

Na temelju analize *Kupaonice*, romana prvijenca Jean-Philippea Toussainta, nastojat ćemo pokazati kako se cjelokupni opus ovog autora smješta u karakterističnu estetiku praznine, nakon čega ćemo propitati reprezentativnost te estetike u okvirima postmodernizma.